

Karkerên hemû
welatan û
gelên bîndest,
yekbîn!

riya azadi

Tebax 1988
Hejmar 119
Ağustos 1988
Sayı 119

Organa Komita Merkezi ya Partiya Sosyalist a Kurdistanê Tirkîyê

TKSP Merkez Komitesi Bildirisi

İNSANLIK SUÇU İŞLEYEN İRAK REJİMİNİN CİNAYETLERİ KARŞISINDA SESSİZ KALMAYIN !

Irak-İran arasında sekiz yıldan beri süregelen, bir milyon insanın ölümüne, daha fazlasının yaralanmasına ve sakat kalmasına, ayrıca iki ülkenin ağır maddi kayıplarına yol açan yıkıcı savaşta silahlar nihayet sustu. Ateşkes 20 Ağustos'ta resmen başlıyor. Partimiz bunu, geç de kalmış olsa, olumlu bir gelişme sayıyor.

Ne var ki, Kürdistan ve Kürt halkı bakımından silahlar susmadı. Kürdistan'ın Irak ve İran parçalarında, daha Irak'la İran kavgısından önce varolan savaş bugün de devam ediyor. Üstelik, iki devlet arasında yeralan yıkıcı savaş sırasında en büyük yıkımı Kürdistan yaşadı. Köyler, kasabalar bombalandı, yıkıldı, boşaltıldı. Halkımıza karşı kimyasal silah bile kullanıldı ve bu cinayetler, dünya kamuoyunun gözleri önünde pervasızca devam ediyor.

Irak-İran cephesinde silahlar sustuğu halde Kürdistan bugün de ateş çemberindedir. İran cephesinde rahatlayan Saddam rejimi şimdi tüm gücüyle Kürdistan'a yüklenmiştir. En modern silahlarla, uçak, tank ve toplarla yürütülen bu saldırıda Irak, ayrıca, dünya kamuoyuna aldırış bile etmeden kimyasal silah kullanıyor. Savunmasız insanlarımız can havliyle yurtlarını terk ediyor, İran'a ve Türkiye'ye sığınıyor. Peşmerge güçleri ise, bu eşitsiz savaşta yiğitçe direnerek ülkenin ve halkın onurunu koruyor.

Ve bu koşullarda sözde barış görüşmeleri başlıyor.

Partimiz, dünya kamuoyuna bir kez daha açıklar ki, Kürdistan halkımıza karşı bu saldırı ve cinayetler devam ettikçe, barış görüşmelerine Kürt halkı bir taraf olarak ve kendi meşru temsilcileriyle katılmadıkça ne gerçek bir ateşkestense söz edilebilir, ne de barış yönünde olumlu ve ciddi adımlar atılabilir. Bölgede, halkımızın haklı istemlerine cevap vermeyen bir anlaşma asla barışı

getiremeyecektir.

Hiç kimse, Irak-İran savaşına yol açan gelişmeler içinde Kürt sorununun özel bir yeri olduğunu unutmamalı. Şimdi bu sorunu yok sayarak, 25 milyonluk bir halkı görmezden gelerek, onun yıllardır süren yiğitçe direnişini boğmaya heveslenerek barışa ulaşabileceklerini sananlar ancak kendilerini aldatıyorlar.

Kürt halkı görüşmelerde temsil edilmeli ve varılacak anlaşma Kürdistan'a da barış getirecek türden olmalıdır. Bu ise, ancak halkımızın haklı istemlerini tanımakla olur. Kendi kaderini serbestçe belirlemek, kendi kendini yönetmek, ülkesinde özgürce ve barış içinde yaşamak, tüm halklar gibi Kürt halkının da (Devamı 11. sayfada)

25 EYLÜL'DE HAYIR DİYELİM

Son günlerde ülke, ANAP iktidarı, daha özel olarak da gözaçık ve şarlatan Özal tarafından gündeme konan yerel yönetim seçimlerinin öne alınması ve referandum gürültüsüyle, bu konuda iktidar ve muhalefet arasında yeralan kavgayla çalkalanır oldu.

Yerel yönetim seçimleri, son olarak Mart 1984'te yapılmıştı. Generallerin anayasasına göre beş yılda bir yapılacağı için, normal seçimler Mart 1989'da olacak. Ama Bay Özal, bu seçimleri erkene, bu yılın Ekim ya da Kasım ayına almak için canhıraş çabalar içindedir ve bu amaçla Anayasada ikinci kez değişiklik yapmaya yönelmektedir.

Çoğu insan haklı olarak soruyor: Bu telaşa ne gerek var? Belediye yönetimlerinin çoğu zaten ANAP'ın elinde. Rüşvet ve soygun mekanizması bir güzel işliyor! Öyleyse seçimleri dört ya da beş ay önceye almak için, Özal'ın ve Partisinin herkesi ayağa kaldırmasının, bunca gürültü patirtinin, ortaya böylesi bir "sorun" çıkarılmasının anlamı ne?

Bunun anlamı ancak, 12 Eylül faşizmi tarafından iktidar koltuğuna tepeden oturtulmuş olan fırsatçı, yağmacı, düzenbaz ANAP ekibinin, en başta da onun, eşi az bulunur bir üçkağıtçı ve şarlatan olan başı Özal'ın kafasında dönen fırıldaklarla açıklanabilir.

Daha dokuz ay öncesi, 1987'nin Kasımında yapılan genel seçimlerde, Bay Özal, nice hile ve baskı ile, yüzde 36 gibi bir azınlık oyu ile mecliste üçte ikiye yakın bir çoğunluk sağlamayı başardı. Ama o tarihten beri, kitlelerin üzerine yağmur gibi boşanan yeni zamlarla, yüzde 80'lere tırmanan enflasyonla ANAP hükümetine karşı hoşnutsuzluk kat kat arttı, kamuoyu yoklamalarında ANAP'ın ibresinin yüzde 25'lere doğru düştüğü görüldü. Bu durum Bay Özal'ı ve partisini son derece hırçınlaştırmıştır. Gidişin durdurulamıyacağı açıktır. Zaman Özal ve ekibinin aleyhine işliyor. 1989 Mart'ına kadar durumun daha da kötüleşmesi, yığınların ANAP'a karşı öfkesinin daha da yükselmesi doğal olacaktır. Söz konusu koşullarda yapılacak yerel seçimler ANAP'ın ve Özal'ın itibarını büyük ölçüde sarsabilir. Bu, Özal'ın cumhurbaşkanlığı adaylığını tehlikeye düşürebileceği gibi, bizzat Özal hükümetinin devamını da güçleştirebilir, bir erken seçimi gündeme getirebilir. Özal ve ekibi, kamuoyu karşısında ne kadar umursamaz ve pişkin olurlarsa olsunlar, bütün bunları biliyor ve hesaba katıyorlar. Bu nedenle ANAP, durum daha da kötüleşmeden, bu yılın uygun koşullarında sağlanan tarım ala (Devamı 2. sayfada)

25 EYLÜL'DE HAYIR

(Baştarafı 1. sayfada)

nındaki bol hasattan da yararlanarak, "köylünün yüzünün güldüğü" sonbahar aylarında yerel seçimleri yapmayı, böylece kendisi bakımından büyük bir bozgunu önlemeyi planlıyor.

Bay Özal, yalnızca ANAP'ın oylarının Anayasayı değiştirmeye yetmeyeceğini biliyor. O, bu iş için önce DYP ile uzlaşmayı denedi, o olmanınca referanduma, yani halk oyuna yöneldi.

İlginçtir, Bay Demirel de başta, kanlı bıçaklı düşmanı Özal'la uzlaşır göründü. Ama Demirel'in de bu uzlaşmadan bekledikleri, hesapları olduğu açık. O, önce sözkonusu anayasa değişikliğine evet dedi, ama hemen arkasından, Özal'ı bu işe biraz daha angaje ettikten sonra şartlarını koştı: Demirel, seçim yasasında değişiklik istiyor. Önce adil bir seçim yasası yapılmalı diyor.

Demirel'in hesabı açık: Bugünkü seçim yasasıyla seçimlere gidilirse, kamuoyu yoklamalarına göre ANAP'ın oylarında büyük düşme olduğu ve SHP birinci duruma geldiği için, bu kez seçimden SHP karlı çıkacak, Demirel yine umduğunu bulamayacak. O, kendisini anahtar parti yapacak bir seçim sistemi istiyor. Bay Demirel'in demokrasiden anladığı gibi, "adil" bir seçim sisteminden anladığı da budur. Bay Demirel ne demokrasiyi, ne kitleleri, ne de halk yığınları için hak ya da adaleti düşünüyor. Bir şey Bay Demirel için yararlı ise, o tam da demokrasiye uygundur ve "adil"dir!

İşte Bay Demirel, istediğini elde etmek için, işi acele olan Özal'ı bu noktada sıkıştırdı. Ama şu ana kadar Özal, istenen "tavizi" vermeye yanaşmadığı için Demirel'den de anayasa değişikliği için destek alamadı.

Özal, bir yandan SHP ve DYP'yi seçimden kaçmakla, halkoyundan ürkmekle suçlayıp yalancı pehlivanlık ve sahte demokratlık gösterileri yaparken, diğer yandan da referanduma yöneldi.

Bu arada Bay Özal, referanduma ve —eğer işler umduğu gibi giderse— Kasım'daki yerel seçimlere hazırlık babında işçi ve memurlara 75 milyar lira dolayında bir ödeme yapmak, yani emekçilerin ağzına bir parmak bal çalmak için de hazırlık yapıyor. Oysa bu ödeme bile komiktir. Bu kadar para, muhterem "işadamlarımız", pek sayın hayali ihracat babalarımız için dış kovuşunu bile dolduramayacak kadardır. Örneğin TİSK Başkanı Bay Narin'in,

daha geçende, bir yasa oyunuyla ilan ettiği konkordato, kendisine, salt sekiz yıl boyunca ödemekten kurtulduğu faiz miktarı olarak toplam 440 milyar lira kazandırdı. Görülüyor ki "bir Türk dünyaya bedeldir", ama bir Halit Narin de milyonlarca emekçi Türk'e bedeldir! Diğer yandan, eğer gerçekleşirse, referandum için de 100 milyar harcanacak. Halkın oyuna pek değer verdiğini söyleyen Bay Özal, örneğin, biraz da halkın kendisine değer verip bu 100 milyar, böylesine hiçte gereği olmayan, zorlama bir referandum için harca-yacağına, 75 milyara ekleyip onlara, yani çalışanlara ödese daha iyi olmaz mıydı? Bay Özal'a göre, tabii olmazdı. Çünkü o, kendisini eşi menendi bulunmaz bir allahın kulu, bir sultan, halkı da tebaa olarak görüyor. Özal ve ekibi ile onun hizmetinde olduğu para babaları için halk bir hiçtir, soyulup soğana çevrilmesi, sermayenin çıkarları, parababalarının kesesi uğruna üzüm gibi suyu sıkılması tabii olan bir malzemedir...

Bay Özal, "demokrasi için 100 milyar çok değil" diyor. Demagog ve bayağı yöneticiler bakımından pek zengin bir tarihe sahip olan bu ülke, şimdiye kadar bundan daha şarlatanını görmedi. Yani bay Özal bütün bunları demokrasi adına yapıyor!

Eğer öylese, Bay Özal, neden baştan sona, temel hak ve özgürlükleri tespit edip güvence altına almak için değil, tersine onları yasaklamak için, onların kullanılmasını mayın tarlaları ve tel örgülerle engellemek için çıkarılmış olan 1982 Anayasası'nı, faşist genarallerin bu "ana" fermanını tümüyle ortadan kaldırmak için çaba göstermiyor. Türkiye'de bunu yapmaktan daha demokratik bir iş olur muydu?

Ama hayır, Bay Özal ve ekibinin, Bay Demirel'in de, böyle bir dertleri yok. Ne basın ve düşünce özgürlüğü, ne örgütlenme özgürlüğü, ne sendikal hakları kuşa çevirmiş hükümler, ne koca bir ulusun dil ve kültürünü yasaklamış olan maddeler, ne keyfi sürgüne, angaryaya yol açan bölümler, bunların hiç biri onların umrunda değil. Hatta Özal'ın seçimleri öne almasına karşı çıkan SHP bile, bütün bunlardan hiç söz etmiyor. Erdal İnönü, bir başka açıdan Anayasa değişikliğine karşı çıkıyor; "anayasa ile rastgele oynanmaz" diyerek; yani, 12 Eylül faşizminin demokrasi önündeki bu ana engelini kutsallaştırarak, dokunulmaz sayarak..

Bay Özal ise, Evren çetesinin bu

"dokunulmaz" ve "kutsal" belgesine ikinci kez dokunmak istiyor. Birincisinde bazı yasaklı burjuva politikacıları ile ilgili olarak referanduma gitti. Ama amacı, gerçekte, kendisine rakip olan bu adamların siyasi yasaklarını kaldırmak değil, onları bir kez daha halka tescil ettirmek, pekiştirmekti. Bunun için, değişikliği kendisi halka götürdüğü halde, ona karşı hayır kampanyası açtı. Ne var ki başaramadı ve böylece "kutsal kitap"ta ilk delik açıldı. Özal şimdi kutsal kitapta ikinci deliği açmak istiyor. Ama bunu gerçekten istiyor. Kendisi için istiyor. Ortada ANAP'ın iktidarını sürdürmek ve kendisine cumhurbaşkanlığı yolunu açmak sözkonusu. Bay Özal'ın "demokrasi" dediği şey, besbelli budur. Bu "ulvi" amaca ulaşmak için Bay Özal, başka zaman kutsal saydığı, üzerine titredikleri kurullarla, yasalarla "ana"sı da dahil, top gibi oynuyor, paspas gibi çiğniyor, onlarda delikler açıyor... Bütün bunlar dünya alemin, halkın gözü önünde olup bitiyor. Ülkenin bunca temel sorunları dururken, halk işsizlik, pahalılık altında bunılırken, zindanlar politik tutuklularla dolu iken, işkence ve terör çarkı, Türkiye'nin onayladığı anlaşmalara rağmen, varhızıyla devam ederken, Bay Özal demokrasi aşkına işte böyle işlerle uğraşiyor. Yerel seçimleri birkaç ay öne almak için ortalığı birbirine katıyor, binbir hileye, oyuna başvuruyor; parlamentoyu hükümeti, kamuoyunu, basını bununla uğraştırıyor.

Bu durumda halk ne yapmalı? İşsizlikten, pahalılıktan bunalan, demokrasi, özgürlük isteyen yığınlar ne yapmalı?

Onlara düşen görev açık: Özal'ın oyununu bozmak. Sözkonusu Anayasa değişikliğinde halkın hiçbir çıkarı yok. O yalnızca Özal ve partisinin çıkarları, hesapları içindir.

Değişiklik önerisi zoraki "cumhurbaşkanı" Evren'in onayından da geçti. O 25 Eylül'de halk oyuna sunulacak. Sandık başına gitmeli ve hayır demeli.

Sorun, seçimlerin birkaç ay önce veya sonra yapılması olmaktan artık çıkmış, Özal'a ve partisine bir güvenoyuna dönüşmüştür. Gerçekten halkın eline Özal'dan kurtulmak için çok iyi bir fırsat geçmiştir. Eğer öneri red edilirse, hele bu red farklı bir oy la olursa, Özal'ın prestiji daha da sarsılacak, iktidarda kalması güçleşecektir. Yeni bir genel seçim gündeme girebilir ve bir yıl önce başarılamiyan şey (12 Eylül'ün kitlelerin

(Devamı 11. sayfada)

SSCB'NİN BÖLGESEL UYUŞMAZLIKLARA İLİŞKİN POLİTİKASI • Yevgeni PRİMAKOV(*)

İster halen tam hızla sürmekte olan, isterse şu anda için için yanmakta olup heran tutuşabilecek bölgesel uyuşmazlıklar, çok sayıda insanın yaşamını yitirmesine, ağır maddi kayıplara yol açıyor, birçok ülkenin ve halkın gelişimini engelliyor ve uluslararası ilişkileri istikrarsızlaştırıyorlar.

Bu tür anlaşmazlıklar, onları SSCB ile ABD veya Varşova Paktı ile NATO arasında varolan dünya ölçüsündeki (global) doğrudan sorunlardan ayırmak için, bölgesel olarak niteleniyorlar. Ama büyük güçler, ya daha şimdiden bu tür bölgesel uyuşmazlıklara taraf olmuşlar, ya da heran olabiliyorlar. Bunların en tehlikelileri Arap-İsrail çatışması, İran-Irak savaşı, Afganistan sorunu, Orta Amerika'daki durum, Kamboçya ve Güney Afrika sorunlarıdır. Bu sorunlar, sürekli olarak kendi öz sınırlarından taşma ve yayılma eğilimi taşıyorlar. Bunların birçoğu uluslararası ekonomik ilişkiler üzerinde olumsuz bir etki yapıyor (Basra Körfezi'ndeki "tanker savaşı" bunun şu andaki somut örneğidir). Daha da önemlisi şudur ki, bölgesel çatışmalar, uluslararası süregelen bugünkü gerilim koşullarında, askeri-politik dengeyi alt-üst edebilirler. Bu sorunlar uluslararası güvenliğe ciddi bir tehdit oluşturuyorlar.

Tüm bu nedenlerle, bölgesel uyuşmazlıkların yapısına ilişkin yeni bir bakış açısı ve onların çözümü için yeni bir yaklaşım, SBKP Merkez Komitesi'nin Nisan 1985 Plenumu'ndan bu yana dikkatle oluşturulan yeni Sovyet dış politika stratejisinin ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Yeni Dış Politika Yaklaşımları

Herşeyden önce, bölgesel uyuşmazlıkların çözümü sorunlarını bu strateji ile nasıl uyumlaştırmalı? Bu yalnızca teorik bir sorun değil; çünkü yaşamın kendisi onu gündeme getirmiş bulunuyor. 1985 Kasımında yapılan Cenevre doruğunun (SBKP Merkez Komitesi'nin Nisan toplantısından sonra yapılan ilk Sovyet-ABD doruk toplantısı) hemen öncesinde, ABD sözcüsü ve Başkan Reagan'ın kendisi, görüşmeler için şöyle bir sıra önerdiler: Öncelikle bölgesel uyuşmazlıklara bir çözüm getirilmeli, insan haklarının gereği yapılmalı, güven verici adımlar atılmalı, daha sonra silah indirimine gidilmeli.

Biz diyoruz ki: Silah indirimi insanlık için yokoluş tehlikesini gidermenin ana yoludur; çünkü silahlanma yarışı —hem nicelik, hem de nitelik olarak— insanlığı öyle bir felaketin eşiğine getirmiştir ki, bu, eğer önü alınmazsa, dünya uygarlığının sonu olur. Bu yaklaşım, elbette, uluslararası güvenliği güçlendirecek ve güvenceye kavuşturacak öteki adımların önemini küçümsemek anlamına gelmez. Yeni Sovyet dış politika felsefesinde, bölgesel uyuşmazlıkların giderilmesi ve insan haklarına bir tüm olarak uyulması dahil, insanlığın önemli sorunlarının çözümü, uluslararası durumun istikrara kavuşturulması için gerekli yol ve yöntemler olarak görülmektedir. Sovyet dış politikası bu konulara son yıllarda her zamankinden daha çok önem vermektedir.

Sorunun diğer bir yanı bizim için açıktır: Kimse silah indirimine (gerçekte uluslararası güvenliği sağlayacak bu ana yömeme), onu, bu amaca hizmet eden öteki adımlarla karşı karşıya koyarak öncelik vermemeli. Diğer bir deyişle biz, Amerikalıların Cenevre doruğu öncesinde başvurdukları mantığı tersinden işleterek, olayların şöyle bir sıra izlemesi gerektiğini öneremeyiz: Önce gerçek silah indirimi ve ancak ondan sonra bölgesel uyuşmazlıkların giderilmesine ve insan haklarının korunması çabalarına geçiş. Sovyetler Birliği'nin izlediği yöntem şudur: Uluslararası ilişkilere istikrar kazandıracak çabalar her doğrultuda ve aynı anda ele alınmalı; biri diğerinden önemli bile olsa, önce birinin çözümü için adım atılsın, sonra diğerine geçilsin gibi bir önşart getirilmemeli.

Denebilir ki bu yaklaşım Vaşington'da yapılan 1987 Aralık doruk toplantısından başarıya ulaştı. Her iki ülkenin liderleri dikkatlerini orta ve kısa menzilli füzelerin yok edilmesi (ki anlaşma bunu içeriyor), saptanan süre içinde ABM anlaşmasından çekilmeme ve aynı zamanda, stratejik saldırı silahlarında yüzde 50 bir indirim yapmaya elverecek koşulların oluşturulması noktaları üzerinde yoğunlaştırdılar. Aynı zamanda, kimse bölgesel uyuşmazlıklara ve insan haklarına sırtını dönmedi; bu konularda önemli ve yapıcı bir görüş alışverişi sağlandı.

Böylece bölgesel uyuşmazlıklara bir çözüm bulunması, uluslararası

güvenliğin sağlanması için de hayati önemde bir görev sayıldı.

İnsan bu sorunlarla uğraşırken şu hayati soruyu da hiç aklından çıkarmamalı: Eğer nükleer silahların kullanılacağı bir savaş tüm insanlığı ve uygarlığı tehdit ediyorsa ve hala çözüm bulamamış bir dizi bölgesel çatışma kendi orijinal sınırlarını aşma eğilimi taşıırken, insan bağımsızlık için silahlı mücadele ile haklı ya da haksız savaş sorunlarına nasıl yaklaşmalı? Son tahlilde bu, Sovyetler Birliği'nin yeni dış politika felsefesinin yaşamın gerçeklerine göre cevap verebileceği bir sorundur ve dünyamızın yalnız evrimci değil, aynı zamanda devrimci olan nesnel sosyo-politik gelişimi ile bağlantılıdır. Doğaldır ki, Sovyetler Birliği'nin yeni dış politika felsefesi, dünya devrimci sürecinin gelişimi kendisini çeşitli biçimlerde açığa vururken, böylesi bir temel soruna ilgisiz kalamaz.

Bu bağlamda şu noktalara işaret etmek gerekir:

Birincisi: Yöresel çatışmaların dinamiğinin dünya ölçüsünde bir termonükleer savaş felaketine yolaçabileceğine kuşku olamaz. Bu nedenle, uluslararası ilişkilere ve sorunlara yeni bir tarzda yaklaşmak gerekli olmuştur. Eski, "geleneksel" değer yargılarının ve düşüncelerin varlıklarını sürdürdüğü durumlarda bile, farklı bir ton gereklidir.

İkincisi: Kasım 1986 tarihli Delhi Deklerasyonu'nda da belirtilen şu anlayıştan yola çıkıyoruz: Uluslararası ilişkilerde savaş ve genel olarak şiddet kullanılmasına son verilmelidir. Diğer bir deyişle savaş, Karl von Clausewitz'in formülasyonunun aksine —ki onun zamanı için tümüyle doğrudur— daha uzun süre politikanın bir devamı olamayacaktır.

Üçüncüsü: Bunların hiçbiri, ulusal ve sosyal kurtuluş güçlerinin, meşru amaçlarına ulaşmaya hizmet eden hertürlü araca başvurma haklarını dışlamaz. Ama, sözkonusu araçların kullanılması, termonükleer çağın gerçeklerinin bize dayattığı yeni düşünce tarzıyla çelişmiyorsa bile, gerek devrim, gerekse karşı devrim ihracına çok daha açıklık getirilmelidir. SBKP Merkez Komitesi'nin Nisan 1985 Plenumu bu açıklığı getirdi.

Lenin ve taraftarlarıyla Troçki ve taraftarları arasındaki temel ayırım-

lardan biri devrimci duruma ilişkin değerlendirme olarak bilinir. Lenin, devrimci durumun nesnel bir yapısı olduğuna ve içsel çelişkilerin gelişimi sonucu ortaya çıktığına inanıyor; alt sınıflar artık eski tarzda yaşamak istemedikleri ve üst sınıflar da artık eski tarzda yönetemedikleri zaman. Bir devrimci durum dışardan sunulamazdı. Troçkistler ise dünya ölçüsünde bir "süreklilik" devrimine inanıyorlardı. Onlara göre bir ülkedeki devrimin zaferi (sosyalizmin değil; çünkü Troçkistler sosyalizmin tek ülkede zafere ulaşabilme ihtimalini yok sayıyorlardı), devrimin bir ülkeden diğerine sıçramasını sağlayacak zincirleme bir reaksiyonu başlatmasına bağlıydı. Onlar pratikte de bu teze uygun davranmaya çalıştılar ve Brest-Litovsk anlaşmasına açıkça karşı çıktılar. Onlara göre, muzaffer proletarya devrimiyle Rusya, yalnızca, gelişmiş kapitalist ülkelerde yer alacak bir sonraki devrimler için bir "toprağı gübreleme" işlevi görmeliydi.

Bugüne kadar, Troçkizmin sözkonusu tezlerine dayalı olarak "devrim ihraç edenler" in birkaç kuşağı gelip geçti. O, gerçek devrimci ruhla ortak hiçbir yanı olmayan maceracılığı ve ultra devrimci görüşleri besledi ve beslemeye devam ediyor.

Diğer yandan, dış yardımla devrimci durumun yaratılmayacağını söylemek başka şeydir, kendi halkları üzerindeki ulusal ve sosyal baskıyı sona erdirmek için mücadele eden ve nesnel koşulları gözönüne alan devrimci güçleri desteklemeyi red etmek başka.

SBKP'nin 27. Kongre belgeleri açıkça gösteriyor ki, partimiz bu iki tür yardım arasında çok net bir fark görmektedir. Kongrede, aynı şekilde, karşıdevrim ihracının da hiçbir şekilde kabul edilemez olduğu belirtildi. ABD ise, uluslararası ilişkileri istikrara kavuşturmak için son derece zorunlu olan bu kurala, birçok durumda saygı göstermiyor. Bunun en somut örneği, onun Nikaragua kontralarına sağladığı çok yönlü destektir. Diğer yandan, akli başında hiç kimse inkar edemez ki, despot Samoza diktatörlüğü üzerindeki zafer, Nikaragua halkının kendisinin ve iktidarı alan devrimci öncüsünün ürünü idi. Sandinista yönetiminin geniş halk desteğine sahip olduğu bir gerçektir. Bu yalnızca 1984 yılında uluslararası kamuoyunun denetimi altında yapılan genel seçimlerde değil, aynı zamanda kitlelerin silahlandırılmasında görülmektedir. Geniş kitle desteğine dayanmayan hiçbir hükümet bunu göze alamazdı.

Sovyetler Birliği bugünkü koşullarda sınıf misyonunu nasıl yerine getiriyor? Daha çok, savaş modern toplumun dışına iterek. Bunun, fazla açıklama gerektirmeyen olağanüstü bir önemi vardır. Eğer insanlık termonükleer bir felaketin içine itilmiş olsaydı hiçbir ulusal ve sosyal kurtuluş hareketinin bir değeri olmazdı. Sovyetler Birliği aynı zamanda, bir yandan dünya barışının geleceği için özel sorumluluk üstlenip termonükleer bir savaşın önlenmesi için elinden geleni yaparken, diğer yandan, ilerleme ve gelişim güçlerine sempatisini ve gerçek desteğini hiçbir şekilde esirgemiyerek sınıf görevini somut biçimde yerine getiriyor. O, ilerici güçlerin iktidara geldiği ülkelere karşı devrim ihraç etme girişimlerine kararlıca karşı koymuştur ve buna devam edecektir.

Özellikle yabancı solcular tarafından sıkça sorulan bir soru var: Eğer şu haklı ve haksız savaşlar ayrımı bugün de korunacaksa yeni koşullarda kriterler ne olmalıdır? Bu soruna yaklaşım büyük ölçüde şu gerçeğe bağlı ki, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tamamıyla savunmaya dayanan bir askeri doktrin ve savunmaya yönelik bir askeri strateji benimsemişlerdir; silahlı güçleri de bu modele uygun örgütlenmiştir. Böylece, saldırgan olmayan savunma, devletler arasında şiddet kullanımında tek haklı biçim olarak kabul edilmiştir. Bu koşullarda devletler arasında haklı savaş olarak nitelenebilecek olanlar, yalnızca savunma savaşlarıdır.

Aynı zamanda, halklar kendi ulusal bağımsızlıklarını savunmak için mücadele hakkına sahiptirler. Bu mücadelenin somuttaki biçimi sınırlanmış değildir; hiç kimse belli davranış örneklerini halklara empoze edemez; ama, sorumluluk duygusu burada, hem ulusal kurtuluş için yaşanan güçler, hem de, şu ya da bu nedenle belirli bir çatışmaya taraf olan devletler bakımından daha da artmıştır. Halkların meşru hakları için yürütülen haklı bir mücadeleyi tüm insanlık için misibetlerle dolu bir durumdan ayırmamıza olanak veren hat işte budur.

Ulusal Uzlaşma Felsefesi

Tüm bunların ışığında, bölgesel uyuşmazlık durumlarının gerçek nedenlerine ilişkin anlayışımızı belirlemek özellikle önemlidir. Nisan 1985'ten bu yana, yalnızca SSCB ve ABD'yi, ya da Varşova Paktı ile NATO'yu karşı karşıya getirme açısından önem taşıyan bölgesel uyuşmazlıkların sona erdirilmesi

gereğine özel bir dikkat harcanmıştır.

Mikhail Gorbaçov, tüm karmaşıklığı içinde, herbir uyuşmazlık durumunun temelinde yatan çeşitli ekonomik, politik, sosyal, tarihi ve askeri nedenlerin tahlil edilmesi gereğini vurguladı. Bu tahliller kapsamlı olmalıdır.

Herkesin bildiği gibi, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından çeşitli bölgesel uyuşmazlıklar iki karşıt askeri-politik ittifak arasındaki zıtlışmanın bir parçası haline geldiler. Şimdiden söylendiği gibi, büyük güçlerin çeşitli bölgesel uyuşmazlıklara karışması ileri bir dereceye varmıştır; öyle ki, bazen bu, belirli bir bölgesel uyuşmazlığın arkasındaki öznel ve nesnel nedenlerin tümünü ikinci plana itmektedir. Ortadoğu sorunu bu bakımdan karakteristik bir örnektir. Son derece açıktır ki, İsrail yayılmacılığı ile, en başta, Filistin halkının çıkarları arasındaki bu tarihi çatışmanın özü kavranmadıkça, bu ya da öbür yandaki herhangi bir hareketin nedeni asla kavranamaz, en önemlisi, bu uyuşmazlığı giderecek bir çözüm asla getirilemez.

Afgan uyuşmazlığının ilk yıllarında içsel nedenlere, ülkedeki politik güçler dengesine pek az dikkat edildi. Bu olumsuz durum, ancak Afgan hükümeti, muhalefet güçlerini de kapsayan bir koalisyon hükümeti kurma politikasına yöneldiği zaman düzelmeye başladı.

Üçüncü Dünya diye nitelenen kesim, uyuşmazlıklar bakımından şimdi en tehlikeli alandır. Bu, bir dereceye kadar, çeşitli ülkeleri ve halkları yapay olarak bölen "klasik" sömürgeciliğin ürünüdür. Yine de herşeyi sömürgeciliğe bağlamak yanlış olur. Savaş sonrası dönemde Üçüncü Dünya devletlerinde görülen kimi gelişmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar da hesaba katılmalıdır. Eşitsiz gelişme nedenlerinden biridir. Bazı ülkelerde iktidarı elde tutan güçler, ağır iç sorunlarla başedebilmek için dış müdahale ve yayılma peşinde koşuyorlar; bu ise, kuşku yok, uyuşmazlık durumlarını derinleştirmeye ve sayılarını çoğaltmaya hizmet ediyor. Son olarak bu, birçok halkın kurtuluş mücadelesinde ödediği bedeldir; kurtuluş güçleri, günü dolmuş sosyal yapıyı sürdürmeye çalışan gerici güçlerin direnişiyle karşılaştıkları zaman.

Uyuşmazlık durumlarının iç ve dış nedenleri ile ilgili net bir ayırım yapılabilsen bu, onların gerçekçi bir çözüme kavuşturulmalarını kolaylaştırır. Bu konuda yeni bir gelişme (bu, aynı zamanda Sovyet dış poli-

■ ■
 tika felsefesinde yeni yaklaşımın kapsamı içinde sayılabilir) bölgesel uyuşmazlık durumlarının nedenlerini ortadan kaldırmak veya etkilerini azaltmak için, ulusal uzlaşma düşüncesi doğrultusunda atılmakta olan adımlardır Afganistan'da, Nikaragua'da ve Kamboçya'da ulusal uzlaşma yoluna girilmiştir. Bu zor bir yoldur. Ayrıca, tarihte, ulusal uzlaşma sonucu iç savaşın son bulduğu, onun yerini bir koalisyon yönetiminin aldığı benzer örnekler, eğer tümüyle yok değilse, çok azdır. Çoğu kişinin böyle bir politikayı etkisiz ve umut vadetmeyen nitelikte sayması da bu nedenledir. Ancak, bölgesel uyuşmazlıkların iç nedenlerini ortadan kaldırmanın bir aracı olarak görülen ulusal uzlaşma politikasından yana da güçlü tezler var.

1. İç güçler arasında çekişme, dünyada karşıt nitelikte — sosyalist ve kapitalist — iki sistemin arka plandaki varlığına rağmen vukubulmaktadır. O, bu arka planda hiçbir zaman izole olmamıştır. Ulusal olmayan unsur, yalnızca içerdeki güçlerden birini ya da diğerini doğrudan destekliyerek kendini göstermekle kalmaz, aynı zamanda, onların platformunu da bir dereceye kadar etkiler. Uzun zamandan beri hiç bir ülkede "saf" bir iç savaş yaşanmamıştır ve günümüzde bu olanaksızdır. Çoğu kişi, bir anlaşmazlıkta içerdeki güçler dengesi üzerinde etki yapan aktif dış güçlerin ulusal uzlaşmayı son derece güçleştirdiklerine inanıyor ve bu tamamıyla doğrudur (Lübnan'ın durumu buna örnektir). Ancak bu durumun diyalektiği şudur ki, eğer ulusal olmayan unsur (dış etken) iç uyuşmazlıktan dışlanabilirse, koşullar aşır biçimde iç güçlerin ulusal uzlaşmalarından yana şekillenecektir.

Şuna işaret edelim ki, dış koşullarda böylesi bir dönüm noktası tümüyle gerçekçidir; çünkü büyük güçlerin bölgesel uyuşmazlıklara giderek artan ölçüde karışmalarından doğan tehlike günden güne büyümektedir. Ayrıca onlar için (başta Sovyetler Birliği ve ABD), sözkonusu dış karışmaları durdurmak ve önlemek için çaba göstermek, böylece içerde çatışan güçlerin bir ulusal uzlaşmaya varmalarına yardımcı olmak çok daha önem kazanmıştır.

2. Ulusal uzlaşma, muhtemelen, bölgesel uzlaşmazlıklara son vermek için, komşu ülkelerin ortak çabası göstermesine olanak veren tek akla yatkın platformdur. Bu, Orta Amerika'da açıkça görülmektedir: Nikaragua'da ulusal uzlaşma çabası birleştirici düşünce olmuş, çeşitli La-

tin Amerika ülkelerinin, sözkonusu bölgesel uyuşmazlığa çözüm getirmek için çabalarını arttırmalarına ve bir program hazırlamalarına olanak vermiştir.

Sonuç olarak, bugünkü koşullarda ulusal uzlaşma düşüncesi, uygulamadaki tüm güçlüklerle karşı, teorik bir soyutlama değildir. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov ile Afganistan Cumhurbaşkanı Necibullah arasında Nisan 1988'de Taşkent'te yapılan görüşme sonucu yapılan Sovyet-Afgan ortak açıklamasında şöyle deniyor: Ulusal uzlaşma politikası Afganistan sorununa ilişkin gerginliği düşürmeye, savaşı ve kardeş kavgasını sona erdirmeye, ülkede barışı inşa etmeye ve şu anda çatışan güçler dahil olmak üzere, Afgan toplumunu temsil eden tüm güçlerin katılacağı bir koalisyon hükümeti oluşturmaya olanak veriyor.

Politik araçlar, iki ya da daha çok ulusun karıştığı bölgesel uyuşmazlıkların içsel nedenlerini gidermek için de kullanılmalı (İran-İrak savaşı ve Arap-İsrail çatışması gibi). Ve genel olarak kişi açıkça şu sonuca varabilir: Ne türden olurlarsa olsunlar, uyuşmazlıkların nedenlerini gidermek için askeri araçlar asla kullanılmamalı.

Bölgesel sorunların *dışsal* etkenlerine gelince, büyük güçlerin pratiğinde belli "davranış kuralları" benimsenerek bunların etkisi büyük ölçüde azaltılabilir, hatta tümüyle ortadan kaldırılabilir. Herşeyden önce onlar, belli bölgelerde askeri varlıklarını arttırmak için bu tür uyuşmazlıkları bir neden, hatta bahane saymaya son vermeli. Sözü gelmişken belirtelim ki, bu durum, bölgesel uyuşmazlıkların nasıl dünya ölçüsünde bir çatışmanın parçası haline dönüşmeye uygun düştüklerini gösteriyor.

Sovyetler Birliği ülke dışındaki askeri varlığını azaltmak için önemli kararlar almıştır. O, ABD'nin de aynı şekilde davranmayı kabul etmesi halinde, Sovyet askeri birliklerini yabancı topraklar üzerinde üslelendirmeye tümüyle son vermeye hazır olduğunu açıklamıştır.

SSCB'nin, deniz kuvvetlerinin aktivitesinin sınırlandırılmasına ilişkin önerileri, ulusal sınırlar boyunca kuvvet indirimi amaçlamıştır. Biz Akdeniz'in askeri bakımdan tarafsızlaştırılmasına yönelik adımlar atılmasını istedik. Sovyet ve ABD deniz kuvvetlerinin tümünden çekilmesinden önce, buna bir ön adım olarak, 1 temmuz 1988'de, her iki ülkenin Akdeniz'deki savaş gemileri sayısının ve deniz güçleri kapasitesinin don-

durulmasını, ayrıca bu gemilerin seyrinin belli bir düzene bağlanmasını önerdik.

ABD'nin politikasında ise benzer bir yaklaşımın ortaya çıkışından söz etmek güçtür ve bu, Basra körfezindeki eylemlerinde açıkça görülmektedir. Böylece ABD ve müttefikleri, sözde deniz ulaşımının özgürce yapılmasını sağlamak, bölgedeki ve bölge dışındaki çeşitli devletlerin çıkarlarını korumak için bölgeye büyük bir deniz gücü yığmışlardır. Sovyetler Birliği hiçbir zaman bu tür çıkarların varlığını yadsımamıştır, aynı zamanda, deniz ulaşımının özgürce yapılması gerektiğini de hep savunmuştur; ama bu sorunu asla, bölgeye kendi askeri gücünü yığmak için gerekçe yapmamıştır. Böyle bir gerekçenin terki, açıktır ki, büyük güçlerin belli bir uyuşmazlık durumuna karışmaktan "geri durma"ları için temel bir kriter olmuştur.

Uyuşmazlık durumunun gelişimi ile ilgili olarak "dış güçler" in tek yanlı eylemlerden geri durmaları, genel olarak son derece önemlidir. Sovyetler Birliği'nin, bölgesel uyuşmazlıkların çözümüne yönelik yeni politikasındaki en önemli yan, bu iş için uluslararası mekanizmanın, özellikle de Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kullanılması düşüncesidir. Son birkaç yıl içinde Sovyetler'in bu konudaki tutumunda radikal değişiklikler oldu, özellikle de, bu tür uyuşmazlıkların çözümü için BM'in askeri mekanizmasını kullanmaya yönelik olarak. Bu nedenledir ki Sovyetler Birliği, Basra Körfezi bölgesinde ulaşım serbestliğinin sağlanması için Birleşmiş Milletlere bağlı bir deniz gücü oluşturulmasını önerdi ve o bölgedeki Sovyet gemilerini de BM bayrağı altına vermeye hazır olduğunu açıkladı.

Bu bağlamda dikkatler (geçmişte pek de göz önüne alınmayan bir noktada) dünyanın güvenliğinin etkili biçimde sağlanması için uluslararası yapıların oluşturulması ve kullanılması gibi önemli teorik bir sorun üzerinde yoğunlaştı.

Bölgesel uyuşmazlıklara ilişkin "davranış kuralları", doğaldır ki, SSCB ve diğer sosyalist ülkelerin, belirli uzlaşmazlık durumları tarafından etkilenen benzer meşru çıkarlarına da saygı göstermeyi içermeli, buna zıt tutumları (halen ABD'nin izlediği politika böyledir) ortadan kaldırmalı. Meşru çıkarlarla kastettiğimiz, her devletin ve her ulusun objektif ulusal çıkarlarıdır.

Aynı zamanda uyuşmazlık durumları arasında yapay bağlar kurmak (Devamı 11. sayfada)

MARKSİZM'İN KAÇINCI "İFLASI"? / 3

Macciocchi ile yapılan bu söyleşi-yi okuduktan sonra insanın Marksizm-Leninizm olan güveni daha da pekişiyor. O, sözde Marksizmi çürüteyim derken, sadece kendi düşünce sefaletini sergiliyor. Perinçek'in de "düşünce sığılığı" dediği bu durum, "Avrupa'da toplumsal pratiğin durması"ndan değil, ama kapitalist dünyada böylesi aydınlar yetiştiren bir ortamın varlığından, yani sözkonusu pratiğin özelliklerinden geliyor. Bu durum ne yeni, ne de şaşırtıcıdır.

Lenin, 19. Yüzyılın son çeyreği ve 20. yüzyıl başında kapitalizmin ulaştığı yeni aşamayı, yani emperyalizm dönemini tahlil ederken, bu dönemde kapitalist sınıfın artan parazit özelliklerine, Avrupa'da işçi aristokrasisini yaratan koşullara, yani kapitalizmdeki çürümeye ve işçi hareketinde ortaya çıkan yaygın reformist akımın nesnel dayanaklarına dikkati çekti.

Reformist Akımın Dayanakları

O dönemde, işçi hareketindeki revizyonist ve reformist akımları besleyen ortam günümüzde, gelişen kapitalist ülkelerde ortadan kalkmamış, olsa olsa güçlenmiştir. Bu ülkelerde işçi hareketinin özelliklerini, sol aydınların durumunu saptarken sözkonusu ortamı gözönünde tutmalı.

Besbelli kapitalizm, bilimsel-teknojik devrimin sunduğu yeni büyük olanaklara ve üretim güçlerinde sağlanan gelişmeye rağmen, uzlaşmaz çelişkilerinden kurtulmuş değildir, kurtulamaz. Ama işçi sınıfının durumu da 1848'lerdeki, 1900'ün başlarındaki, hatta 2. Dünya savaşının öncesi ve hemen sonrasındaki gibi değil. İşçiler birçok ekonomik ve sosyal hakkı, demokratik hakları, yüzyılı geçen bu süreç içinde mücadele ile kazandılar. Bu mücadele, bugün de, örneğin "35 saatlik iş haftası" istemi biçiminde, devam ediyor. Bu süre zarfında birçok kapitalist ülkede uzun ya da kısa bir dönem iktidarı alan sosyal demokrat partiler kapitalizmin temellerine dokunmadılar ama, işçilerden, emekçi kesimlerden yana reformlar, düzenlemeler yaptılar; bu da işçi sınıfının durumunu nisbeten iyileştirdi. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra bizzat işçi sınıfı iktidarının, sosyalist toplum örneğinin devreye girmesi ise başlıbaşına, burjuvaziye zorlayan bir etken oldu.

KEMAL BURKAY

Burjuvazinin en sağ iktidarları bile, işçi sınıfının sosyalizme yönelmesini engellemek, sınıf mücadelesini yatıştırmak, sosyalist sistemle rekabet edebilmek için işçilere ve öteki emekçi kesimlere bir dizi sosyal haklar vermek, onların ekonomik durumlarını iyileştirici tedbirler almak zorunda kaldılar. Gelişkin kapitalist ülkeler, günümüzde, kat kat artmış olan iç ve dış sömürünün yarattığı zenginliğin, diğer bir deyişle dev pastanın, küçük bir parçasını işçi sınıfına ve toplumun öteki emekçi kesimlerine ayırabiliyorlar. Bu nedenle de işçi sınıfının durumu geçmişe oranla iyileşmiştir.

Gelişkin kapitalist ülkelerde işçilerin büyük çoğunluğu şimdi, eskiden burjuvalara özgü veya lüks sayılabilecek birtakım dayanıklı tüketim maddelerinden -örneğin otomobil, buzdolabı, çamaşır makinası, televizyon vb- edinebiliyor, ülke içinde veya dışında yıllık tatil yapabiliyorlar. Giyim ve beslenme konusunda da tüketim olanakları artmıştır. Bu ülkelerde bugün de kitle-sel işsizlik var; ama bunun etkilerini hafifleten işsizlik sigortası, yardımı ve benzeri tedbirler de alınmış. Bu ülkelerde toplumun bir bölümü için bugün de varolan yoksulluğa, konut ve eğitim sorununa, süregelen eşitsizliğe rağmen, çelişkiler, işçileri, emekçi kesimleri bir ayaklanmaya itecek kadar keskin değil. Üstelik, sözkonusu gelişkin kapitalist ülkelerin hemen tümünde burjuva demokrasisi işler durumda. Bu çerçevede düşünce ve örgütlenme özgürlüğü var. Komünist partisi tüm bu ülkelerde legal olarak çalışabiliyor. Öyle olunca, işçi sınıfı için, barışçı yollardan iktidara gelme yolu, en azından şu koşullarda açık bulunuyor.

İşçi aristokrasisine gelince, o, 19. Yüzyılın sonlarına oranla bugün çok daha büyük avantajlar elde etmiş, burjuvaziye daha da uzlaşıp kaynaşmış, onunla içiçe geçmiş, sermaye edinmiş ve iktidar nimetlerini paylaşır duruma gelmiştir. O, bu durumu nedeniyle doğal olarak düzeni savunuyor ve işçi hareketini düzenin sınırları içinde tutmaya çalışıyor. Bu işçi aristokrasisinin bir bölümü sosyalizm sözcüğünü bile artık terketmiş ve en az kapitalistler kadar ona öfke duymaktadır; bir bölümü içinde sosyalizm, hala kullanıla-

gelen, ama içi boş bir laftır. Bir mayıslarda ve sosyal demokrat partilerin kongrelerinde görülen kızıl bayraklar ve Enternasyonal marşı kadar. Bunlar, kimi Kuzey ülkelerinde bugün de varolan krallıklar gibi, geçmişten kalan anılardır..

Gelişkin kapitalist ülkelerde nesnel durum böyledir. Buna bakarak sosyalizmin geleceği konusunda umutsuzluğa mı düşmeli? Marksizm artık öldü mü demeli? Ancak Marksizme üstünkörü bulaşmış küçük burjuva aydınları, ya da emperyalist sistemin kendilerine sağladığı konfora gömülmüş sözde işçi liderleri böyle düşünebilirler.

Marksizm Tarihsel Zaferini Kanıtlamıştır

Marks ve Engels bilimsel sosyalizm teorisini ortaya koydukları dönemde, 1848 ayaklanmaları Almanya ve Fransa'yı sarsmış, ama bastırılmıştı. Daha hiçbir ülkede iktidar işçi sınıfının eline geçmemişti. Marks teorisini kapitalist toplumun bilimsel tahliline dayandırdı.

1871 Paris Komünü ise kısa ömürlü, ama öğretici bir deney oldu. Bunu işçi sınıfı devrimleri bakımından uzun bir durgunluk dönemini izledi. Kapitalizm bu dönemde görece barışçıl koşullarda gelişmesini sürdürdü. Bu durum Marksizmin karşıtlarına güç kazandırdı. Onlar, Marks'ın teorisinin iflas ettiğini, toplumsal değişimin evrimci bir biçimde olacağını, böylece, reformlar yoluyla kapitalizmin kötülüklerinin ortadan kaldırılabilceğini ileri sürdüler. O dönemde 2. Enternasyonal partileri arasında taht kuran bu revizyonist akıma karşı savaşın ve devrimci Marksizmin bayrağını yükseltenlerin başında ise Lenin geliyordu. Öyleyken, bilimsel sosyalizmin düşmanlarının Lenin'i Marks'la karşı karşıya koyma çabaları gülünçtür.

1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, Marks'ın öngördüğü devrimci dönüşümün ilk büyük zaferi oldu ve onu izleyen yıllarda Marksizm karşıtları birhayli gerilediler. Başta Avrupa olmak üzere birçok ülkede revizyonizm darbe yedi, işçi hareketinde devrimci akım ve kanatlar doğdu veya güç kazandı.

Kapitalistler, 2. Dünya Savaşı sırasında, Nazi sürülerinin Sovyetler Birliği'ne saldırısının ardından, sosyalizmin sonu konusunda birkez daha umutlara kapıldılar. Ama faşizmi

ezen başlıca güç olarak Sovyetler Birliği bu umutları boşa çıkardı ve devrim bir dizi başka ülkeye yayıldı, sosyalizm bir dünya sistemine dönüştü. Savaşın ertesinde devrim kılıcını Asya, Afrika, Latin Amerika ülkelerine yayıldı; ulusal kurtuluş ve sosyalist devrimler dünyayı sarstı, emperyalistlerin yüreğindeki korkuyu büyüttü. Ne var ki, son yıllarda bu devrimci dalganın bir ölçüde durulması ve bilimsel teknolojik devrimin sunduğu yeni olanaklarla kapitalist dünyada ekonomik ve teknolojik alanda sağlanan ilerlemeler, bir kez daha kapitalistlerin eski umutlarının depresmesine, sosyalizmin "geçici" bir olgu olduğuna, Marksizmin iflas ettiğine ilişkin iddiaların tekrarlanmasına neden oldu. 1968'lerin kimi "devrimci" küçük burjuva aydınları da bu kervana katılmışlardır ve onun en hararetli savunucularıdır şimdi. Bu aydınlar, önce 1968 öğrenci olaylarından heyecana kapılıp devrimin kapıyı çaldığını ve bunun öğrenci gençlik eliyle geleceğini sanmışlardı. Sözkonusu gençlik ayaklanması yatışınca ise, bu aydınlar kısa sürede tam bir umutsuzluğa düştüler ve devrimden yüz çevirdiler.

Geçiş Süreci ve Bir Tarihsel Dönem

Oysa Marksizmin doğruluğuna, salt bu tür gel-gitlere, devrimci dalganın yükselip alçalmasına göre hüküm verilemez. Tarihsel dönüşüm bir süreç içinde gerçekleşecektir ve bu süreç işliyor. Daha şimdiden, yani Marks'ın teorisini ileri sürdüğünden buyana geçen yüz küsur yıl içinde -ki bu insan toplumlarının tarihinde çok küçük bir kesittir- dünyamızın üçte birinde sosyalist devrim zafere ulaşmış ve Marks'ın görüşleri uygulama alanına girmiştir. Böyle bir teoriye "iflas etti" veya "öldü" demek sadece gülünçtür. Sürecin tamamlanması, yani dünyamızın bir tüm olarak sosyalizme ulaşması, görece olarak kısa ya da uzun bir dönem alabilir. Hiçkimse herşeyin 15-20 yıl içinde olup bitmesini beklememelidir. Burjuva devrimleri bile -ki bunlara temel olan üretim ilişkileri bizzat bir önceki toplumun bağrında doğup gelişmişken- dünyamızda yüzlerce yılı kapsadılar. Fransız devrimi 1789'da yer alırken, Rus Çarlığı ancak 1917'de devrilebildi. İran Şahı ise daha birkaç yıl önce. Ve bugün bile, prekapitalist dönemin güçlü kalıntıları, feodal monarşiler Suudi Arabistan'da, Ürdün'de ve başka yerlerde varlıklarını sürdürüyorlar. Ama tarihsel gidiş nasıl bunları, şu ya da bu biçimde,

ayıklayıcı yönde ise, çağımıza damgasını vuran kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci de, kimi zaman hızlı, kimi zaman ise yavaşlayarak, ama şaşmaz bir biçimde aynı doğrultuda işlemeye devam ediyor.

Günümüz dünyası, elbet, yalnız Marks ve Engels'in yaşadığı dönemden değil, 50-60 yıl öncesinden de birhayli farklıdır. Bu süre içinde yer alan sosyalist devrimler ve ulusal kurtuluş devrimleri, uluslararası durumu, ilişkileri, güçler dengesini bir hayli değiştirdiler. Kapitalist toplumun kendi içinde de, bu süre içinde, göz önüne alınması gereken önemli değişimler oldu. Özellikle gelişkin kapitalist ülkelerde sınıfların durumu, yapısı, karşılıklı ilişkileri yüz yıl, ya da 40-50 yıl öncesinin tıpkısı değil. Marksist-Leninistler, değişen koşulları göz önüne almak, yeni durumu doğru biçimde analiz etmek ve devrimci taktikleri sözkonusu koşullara uygun biçimde saptamak zorundalar. İşçi sınıfı partileri politikalarını, Marksizm-Leninizmin yol göstericiliğinde ve yaşadığımız dönemin ve herbir ülkenin somut gerçeklerine göre saptayacaklardır.

Kapitalizmin Temel Karakteri Değişmemiştir

Diğer yandan, kapitalist toplumdaki değişimler, bu toplumun, Marksizmin işaret ettiği temel karakterini ve çelişkilerini değiştirmiyor, ortadan kaldırmıyor. Bu toplumun temel çelişkisi, dün olduğu gibi bugün de, üretimin sosyal karakterine karşılık, üretim araçlarının mülkiyetinin bir avuç kapitalistin elinde olmasıdır. Efendi ve ücretli köle ilişkisinde bir değişme yoktur. Gelişkin kapitalist ülkelerde emek-sermaye çelişkisini yumuşatmak, işçi sınıfının mücadelesini yatıştırmak için ona pastadan küçük bir pay ayrılmasına karşılık, bu sınıf üzerindeki sömürü bugün eskisinden daha da yoğunur; diğer bir deyişle, kapitalistler işçilerin sırtından eskiye oranla daha büyük kârlar sağlamaktadırlar. Sermayenin yoğunlaşması, tekelleşme, uluslararasılaşma, dış ülkelere sermaye akını ve bu ülkelerin sömürülmesindeki artış eğilimlerinin hiçbirinde değişme yoktur. Kapitalist sınıfın üretimden koparak hisse senetleri ve tahvillerin kâr ve faizleriyle yaşayan bir parazitler yığını, "kupon kesiciler" haline dönüşmesi, kapitalist toplumun moral olarak da çürümesi hızlanarak devam ediyor. Bu nedenle de sözkonusu değişiklikler, kapitalizmin sözcülerinin iddia ettikleri gibi sistemi eski hastalıklarından kurtarmamış, ona istikrar sağlayamamıştır.

Gelişkin Kapitalist Ülkelerde İşçi Hareketi Gelecekte Daha Radikal Biçimler Kazanabilir.

Üstelik, aradan geçen süreç, kapitalizmin doğasının bir ürünü olan kimi çelişkileri daha da derinleştirdi, öne çıkardı. Örneğin bilimsel ve teknolojik devrim, kapitalist sistemde de üretimin gelişmesine yol açmasına rağmen, çelişkileri derinleştiriyor. Kapitalist sistem bu devrimin insanlığa sunduğu geniş olanakları tümünden insanlığın yararına kullanmıyor. Tersine, bilimsel ve teknolojik devrim kapitalistlerin elinde, nükleer, kimyasal ve biyolojik yıkım silahlarının yapımında, çevre kirlenmesinde görüldüğü gibi, insanlık ve tüm canlı hayat için çok ciddi tehlikeler yaratıyor, geniş işsizliğe yol açıyor. İşçi sınıfının ve toplumun diğer ilerici güçlerinin mücadelesi, bu aşamada barışın korunması, silahlanma yarışının durdurulması, kitle-sel yıkım silahlarının ortadan kaldırılması, çevrenin korunması ve örneğin, işsizliğe karşı "35 saatlik iş haftası" gibi istemlerde yoğunlaşıyor. Yarın, sanayide robot kullanımının daha büyük boyutlara varmasının sonucu olarak işsizlik daha da yoğunlaşacağı için işçi sınıfının mücadelesinin, iş süresini kısaltarak işyerini korumanın ötesinde, çok daha radikal biçimlere bürünmesi ve sosyalizme yönelmesi beklenmelidir. Çünkü sorunu temelden çözecek olan budur. İngiltere'de kömür işçilerinin, Federal Almanya'da çelik işçilerinin radikalleşen mücadeleleri yarıncı gelişmelerin ipuçlarıdır. Diğer bir deyişle, gelişkin kapitalist ülkelerde işçi hareketinin hep bugünkü durumunu sürdürüleceğini sanmak yanılı olur.

Dünyamızda Yanan Devrim Ocakları

Emperyalizm uluslararası çelişkileri de derinleştiriyor. Sömürgecilik sistemi esas olarak çöktü ve ulusal devletler kurma anlamındaki ulusal kurtuluş savaşları, kimi istisnaların dışında, esas olarak sona erdi. Ama, görünüşte ulusal bağımsızlıklarına kavuşmuş olan pekçok halk, emperyalist sisteme bağımlılık ilişkilerine tümünden son veremedikleri için, bugün, gelişkin kapitalist ülkelerin kendilerine dayattığı sömürü ve borç batağı içindedirler. Bu durum onların ekonomik ve sosyal gelişimini engelliyor ve giderek geri kalmış ülkelerde anti-emperyalist nitelikte yeni bir birikime yol açıyor. Bunun gibi, dünyamızın birçok bölgesini tehdit

(Devamı 10. sayfada)

BAĞIMSIZLIK KAVRAMININ YENİ YORUMU ve 2. KONGRE'DE YAPILAN PROGRAM DEĞİŞİKLİĞİ

Bilindiği gibi, yeni oluşturulan ve Partimizin de içinde yer aldığı Kürdistan Kurtuluş Hareketi'nin (TEVGER'in) programında, Kürdistan'da bağımsız ve demokratik bir cumhuriyetin kurulması hedeflenmiştir.

Partimizin programında aynı zamanda federasyon biçimine de yer verildiği için ve bu konuya ilişkin olarak geçmişte yer alan çeşitli tartışmalar nedeniyle, şimdi TEVGER'in programındaki ifade değişik yorumlara yol açıyor. Kimileri, bizim, bu konudaki eski görüşümüzü değiştirdiğimizi, taviz verdiğimizizi ileri sürüyorlar. Hatta, örgüt içinde de kimi yoldaşlar, TEVGER programındaki bu ortak ifadenin bizim programımızla ve bu güne kadar savunduğumuz görüşlerle çelişip çelişmediği konusunda tereddütlüler. Bu nedenle, bağımsızlık ve federasyon kavramlarına ilişkin olarak geçmişte bir hayli tartışılan bu konuyu, son gelişmeler ışığında birkez daha ele alarak, Partimizin görüşünü ve tutumunu özetle ortaya koymayı uygun bulduk.

Daha baştan şunu söyleyelim ki, TEVGER'in programı sekiz örgütün üzerinde tartışıldığı ve —kimi tartışılabilir konularda uzlaşmalar da dahil— görüş birliğine vardığı ortak bir belgedir; ama elbet bizim kendi Parti programımız değildir, Parti programımızı ortadan kaldırmış da değildir; Bu herbir örgüt için böyledir ve bu doğal bir şeydir; çünkü herbir örgütün kendine özgü görüşleri vardır ve birlik yapmak bunları ortadan kaldırmaz. Yine, eğer yurtsever örgütler arasında birlik kurmak için bazı tavizler vermek gerekse, temel amaçlarımıza aykırı düşmemek ve onlara zarar vermemek koşuluyla, biz bu tavizleri de veririz; bundan utanç duymayız; tersine bunu bir yurtseverlik görevi, devrimci sorumluluğun bir gereği sayarız.

Ancak, biz bu tespitin bizim açımızdan bir taviz olduğu kanısında değiliz. Ortada, Parti programımıza aykırı bir durum yoktur. Birincisi, bizim programımız, başından beri, hem ayrı devleti, hem de eşit haklara sahip iki cumhuriyetli demokratik bir federasyonu içeriyor, bunların ikisine de açıktır. Biz koşullara göre, partimizin propaganda ve ajitasyo-

A. REŞİT

nunu bu seçeneklerden biri ya da diğeri üzerinde yoğunlaştırabileceğimizi hep belirtmişiz. Öyle olunca da, Kürdistanlı diğer örgütlerle programımızdaki alternatiflerden biri üzerinde anlaşmak, açıktır ki bize ters düşmez.

Diğer yandan biz, bağımsızlık sorununa ve federasyona ilişkin olarak temel görüşlerimizi koruduk ama bunları geliştirdik de. Süreç içinde "bağımsızlık" kavramını daha değişik biçimde yorumladık. Programımızda da buna uygun değişiklikler yaptık.

Çoğu örgüt ve kişi, "bağımsız" devlet denince, bundan salt ayrı devleti anlamaktadır. Bizim de başlangıçta bakış açımız buydu. Ne var ki böylesi bir yorum, eşit haklara sahip cumhuriyetlerin demokratik birliği durumunda, her bir cumhuriyetin statüsünü açıklamaya yetmiyor. Örneğin Sovyetler Birliği'ni oluşturan 15 cumhuriyetin veya Çekoslovakya'yı oluşturan Çek ve Slovak cumhuriyetlerinin durumu nedir? Bunlar eğer bağımsız sayılmazlarsa, "bağımsız" mıdır?

Oysa, açık ki, bu tür birliklerde herbir cumhuriyet diğeri kadar bağımsızdır, egemendir. Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin anayasasında bu durum çok açık ve net biçimde şöyle belirtiliyor:

"Madde 1:

(3) Çekoslovakya Federasyonu, ortak federatif bir devlet halinde yaşamayı seçen iki bağımsız ve egemen ulusun, Çeklerin ve Slovakların özgür iradesinin ürünüdür.

(4) Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti, Çek Sosyalist Cumhuriyeti ile Slovak Sosyalist Cumhuriyeti'nden oluşuyor. Her iki cumhuriyet Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde eşit bir statüye sahip olacaklardır.

(5) Her iki cumhuriyet, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin egemenliğine olduğu kadar, karşılıklı olarak birbirlerinin egemenliğine de saygı göstereceklerdir; Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti de her iki cumhuriyetin egemenliğine eşit derecede saygı gösterecektir."

Sovyetler Birliği'nin oluşum süreci de bu bakımdan öğreticidir. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin hemen ardından, uluslara kendi kaderlerini serbestçe tayin hakkı tanınca, o güne kadar Çarlık Rusyası'na bağımlı olan bir çok ulus kendi ulusal devletlerini örgütlediler; yıkılan imparatorluğun Avrupa parçasında, Kafkaslar ötesinde, Orta Asya'da bir dizi bağımsız cumhuriyetler kuruldu ve bunlar özgür iradeleriyle, kendi istekleriyle birlikler, federasyonlar oluşturdular. Sovyetler Birliği ise sözkonusu bağımsız cumhuriyetlerin oluşturduğu bir birlik olarak devrimden beş yıl kadar sonra, 1922 yılında kuruldu.

Bizim programımız, başından beri, hem ayrı devleti, hem de eşit haklara sahip iki cumhuriyetli demokratik bir federasyonu içeriyor, bunların ikisine de açıktır.

Biz, bu tür birlik cumhuriyetleri için "bağımsızlık" terimini kullanmakla birlikte, besbelli, onları "bağımlı" da saymıyorduk. O zamanki görüşümüz şuydu: Halklar, ister ayrı devlet, ister eşit haklara sahip federatif cumhuriyetler biçiminde örgütlenmiş olsunlar, her iki durumda da ulusal baskı son bulur, toplum ulusal bakımdan tam anlamıyla özgür olur. Bu nedenle de, her iki biçimi de kapsadığını düşündüğümüz için, "özgür ve demokratik Kürdistan" ifadesini kullanıyorduk.

Bugün de aynı görüşteyiz. Görüşümüzün özü değişmemiştir. Ancak süreç içinde yorumda belli bir değişiklik yaptık, düşüncemizi geliştirdik. Gerek ulusal sorun tartışmaları, gerekse bu alandaki kimi yeni bilgi ve belgeler bizi şu sonuca götürdü ki, bağımsızlık kavramı yalnız kendi başına bir devlet (ayrı devlet) için değil, birlik cumhuriyetlerinin her biri için de kullanılabilir.

Kemal Burkay yoldaş, bundan daha beş yılı aşkın bir süre önce, PKK'nın görüşlerini eleştirirken şöyle diyordu:

"Çünkü özünde, bizim önerimizdeki birlik, bağımsız ve egemen cumhuriyetlerin oluşturacağı bir birliktir. Bugün Sovyetler Birliği'ni oluşturan 15 birlik cumhuriyetinin herbiri, diğeri kadar bağımsız

ve egemendir. Birliğe gönüllü olarak katılmışlardır ve yine diledikleri zaman ayrılabilirler." (PKK Üzerine, Mart 1983, s. 172)

1985 yazında toplanan **2. Kongremiz**, programda bu yeni yoruma uygun değişiklikler yaptı. Sorun, Kongre öncesi Merkez Komitesi'nde geniş biçimde tartışıldı ve buna ilişkin program değişikliği hazırlanarak 2. Kongre'ye sunuldu. Kongrede tartışıldı ve oybirliğiyle onaylandı. Programın giriş bölümünde bu konuya ilişkin açıklama "**Ayrılma veya Demokratik Birlik**" başlığı altında veriliyor, ve burada şöyle deniyor:

"Partimiz, ulusal demokratik devrim aşamasında sömürgeci boyunduruğunun kırılarak halkımız üzerindeki ulusal baskının son bulmasını, bir toprak devrimi ve öteki köklü dönüşümlerle feodal yapının ortadan kaldırılmasını, ulusal ekonomi ve kültürün geliştirilmesini; böylece özgür ve demokratik Kürdistan'ı amaçlamıştır.

"Bize göre bu iki biçimde olabilir Kürt halkı ayrılıp bağımsız bir devlet kurabilir veya Türk halkıyla demokratik bir birliği seçebilir.

"... Böylesine bir demokratik birlikte, federasyonu oluşturan her iki cumhuriyet de aynı derecede bağımsız ve egemen olacaktır."

2. Kongre'de, programın maddeler bölümünde de bu yoruma uygun düzenleme ve değişiklikler yapıldı. (A) şıkkı altındaki sekiz bentten oluşan bölüm tümünden kaldırıldı. Bu bölüm, Türk halkıyla oluşturulması öngörülen veya muhtemel olan demokratik birliğe, yani federasyona ilişkindi; her iki halkın devrim sonrası birlik halinde, ya da ortaklaşa hayata geçirebileceği temel politik istemleri ve birliğin karakterini belirliyordu.

Yalnızca Kürdistan'da kurulacak demokratik cumhuriyete ilişkin (B) bölümü ise korundu ve yeniden düzenlendi. Bu bölüm, ister ayrı devlet, ister birlik cumhuriyeti biçiminde olsun (yani federasyon durumunda) Kürdistan'da oluşacak cumhuriyetin biçimi, niteliği ve temel politik haklarla ilgilidir.

Federasyona ilişkin (A) bölümünün kaldırılmasındaki amaç ve mantık şudur: Her halükarda, Kürdistan'da demokratik bir cumhuriyetin kurulması gereklidir. Bu cumhuriyet doğal olarak bağımsız olacaktır ve eğer bir federasyon oluşacaksa, böylesi bir birliğe de yetkili organları vasıtasıyla o evet diyecektir. Federasyonun siyasal programını ise, onu oluşturan taraflar ancak birlikte belirleyebilir. Dolayısıyla, kendi programımızda, muhtemel bir fede-

rasyonla ilgili olarak, şimdiden ve tek taraflı bir program yapmanın uygun düşmediği, gerekli olmadığı sonucuna vardık. Bugünden gerekli olan, eşit hak ve yetkilere dayanan demokratik bir birliği ilkesel planda savunmaktır. Bu ise programımızın giriş bölümünde açık olarak belirtilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu değişiklikle, Partimizin "Siyasi Hedefler" başlığı altındaki bölümü, bir bütün olarak, yalnız **bağımsız** değil, aynı zamanda **ayrı** bir devletin siyasal çerçevesini belirler olmuştur.

Bu ne anlama gelir? Partimiz artık demokratik birlik ya da federasyon alternatifini dışlıyor mu, yoksa artık önemsemiyor mu? İkisi de değil. Bu, yukarıda sözünü ettiğimiz, Programın giriş bölümündeki "Ayrılma veya demokratik birlik" başlığı altında verilen görüşümüzden bellidir. Bizim programımız, daha önce hem ayrı devlete hem federasyona açıktı; bugünde öyledir. Ayrılma ya da birlik sorununa ilişkin olarak temel görüşlerimizde, bakış açımızda hiç bir değişiklik yoktur. Devrimin ve halkın çıkarına başka bir deyişle koşullara uygun olarak, Partimiz ayrı devleti, ya da eşit haklara sahip iki cumhuriyeten oluşan demokratik bir birliği tercih edecek ve bunun için çaba gösterecektir.

Değişen şu ki, biz "bağımsızlık" kavramının yorumunda, bugününden farklı düşünüyoruz. Daha önce-leri, başkaları gibi biz de, yalnızca ayrı devlet halinde bağımsızlığı var sayıyorduk. Oysa şimdi, demokratik bir birlikte de eşit haklara sahip her bir cumhuriyetin bağımsız karakterde olduğu kanısındayız. Diğer yandan, devrim sonrası Kürdistan'da kurulacak cumhuriyete ilişkin olarak görüşlerimizi daha da netleştirdik, buna uygun olarak programımızı sadeleştirdik, gereksiz ayrıntılardan kurtardık.

Bizim açımızdan, sözkonusu yorum ve program değişikliği, yurtsever güçler arasında 1987 yılında bir kez daha başlayan birlik çalışmalarında, bağımsız devlet istemi üzerinde görüş birliğine varmak için kolaylık sağladı. Daha program görüşmelerinin başında biz, bağımsızlık isteminin programda yer alabileceğini söyledik ve TEVGER programının "Siyasi Hedefler" başlığı altındaki ilk maddesi, uzun boylu tartışılmadan benimsendi.

Böylece TEVGER programının bizim programımızla çelişmediği, ya da bizim temel görüşlerimize ters düşen herhangi bir taviz vermediği-miz açıktır.

Elbet, bir araya gelen sekiz örgüt arasında, bazı başka konularda ol-

duğu gibi, ayrı devlet ve federasyon konusunda da farklar vardır. Bu örgütlerden bazısının görüşü bizimkine benzer veya en azından yakın iken, bazıları bağımsızlığı salt ayrı devlet olarak yorumluyorlar. Bazısının programı federasyona açıktır, bazısı ise ayrı devleti mutlaklaştırıyor. Herkesin kendi görüşünü koruması doğaldır ve TEVGER programındaki tespit de kimsenin kendi parti programına aykırı düşmüyor.

Programımızın 1. maddesi şöyledir:

"Türkiye egemen sınıflarının Kürdistan üzerindeki sömürgeci yönetimine son verilecek, ülkemizde demokratik bir cumhuriyet oluşturulacaktır".

TEVGER'in programının ilk maddesi ise şöyle:

"Türk sömürgeciliğinin ve yerli işbirlikçilerinin egemenliğine son vermek ve bağımsız Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'ni kurmak"

Görüldüğü gibi hem bizim, hem TEVGER'in programında öngörülen, Kürdistan demokratik cumhuriyetidir. Tevger'in programında buna bir de bağımsız sıfatı eklenmiş. Kanımızca buna gerek yoktu; zaten sözkonusu olan bağımsız bir cumhuriyettir, bizim kendi programımızda da böyledir. Parti programımızın sekiz maddelik bu bölümünün, ulusal meclisi ile, hükümeti ile, mahkemeleri ve halk ordusu ile tümüyle egemen bir cumhuriyeti örgütlemeyi amaçladığı açıktır. Bu cumhuriyet, doğal olarak, başlangıç döneminde **ayrı** olacaktır. Devrim sonrasına tekabül eden bu ilk dönemin ne kadar süreceği ise bu günden kestirilemez. Programımızın giriş bölümünde belirlenen demokratik birlik alternatifinin hayata geçme şansının olup olmadığını da bu dönemdeki koşullar belirleyecektir. Bu dönemdeki nesnel duruma, devrimin ve halkın çıkarlarına bağlı olarak Partimiz, ya ayrı bir devleti, ya da Türk halkıyla iki cumhuriyetli demokratik bir birliği savunacak, bunun için propaganda ve ajitasyon yürütecektir. Buna karar verecek olan ise ulusu temsil eden, örneğin ulusal meclis veya bir devrim konseyi olabilir.

Özetle TEVGER programında belirlenen biçim bizim programımızla çelişmiyor. Gelecekte, Kürdistan demokratik cumhuriyeti oluşturulduktan sonra, ayrı devlet ya da demokratik birlik konusunda farklı eğilimler çıkabilir. Herkes de kendi görüşünü savunur, bu doğaldır. Ne biz kendi özgül görüşlerimizi terkettik ne de başkalarının terk etmesini istedik. Birliğin ortak noktalar üzerinde olabileceğini ve olduğunu unutmamak gerekir.

Tevgera Rızgariya Kurdistan'ın Açıklaması: "Referandum'da Hayır Diyelim"

25 Eylül günü yapılacak referanduma ilişkin olarak TEVGER bir basın açıklaması yaptı. Açıklamada, faşist-sömürgeci rejimin giderek derinleşen bir bunalım içine girdiği, enflasyonun yüzde 80'leri aştığı, dış borcun 47 milyar doların üzerine çıktığı, yolsuzluk, rüşvet, hayali ihracat ve öteki soygunculuk olaylarının gizlenemez hale geldiği, Kürt halkı üzerinde Nazizme özgü yöntemlerle terör estirildiği belirtilerek şöyle deniyor:

"İşte Evren Özal, elbirliği halinde mahalli seçimlerin erkene alınmasını gündeme getirirken, başlıca amaçlarından biri kitlelerin dikkatini bu sorunlardan uzaklaştırmaktır. Öte yandan Özal hükümeti başka nedenlerle de buna ihtiyaç hisediyor. ANAP iktidarı, büyük oranlara varan zamlar yapmanın hazırlıkları içerisinde. Ancak seçimlerden önce bu yola başvurmayı kendi yönünden sakıncalı buluyor ve bir "çözüm" yolu olarak normalde 1989'un Martı'nda yapılması gereken seçimleri öne almak istiyor. Yine sonbaharın tarımsal ürünlerin kaldırıldığı, özellikle köylü kitlelerinin ekonomik durumunun nispeten daha iyi olduğu bir mevsim olması ile Başbakan Özal'ın "gazi"liği ve "hacı"lığı da siyasal iktidar tarafından bir seçim malzemesi olarak kullanılmak isteniyor.

Bütün bunlar gözönüne alındığında referandumda "Hayır" oyu kullanmanın en gerçekçi tavır olacağı kendiliğinden açığa çıkar.

ANAP iktidarı emperyalizmin en sadık uşağı ve faşist cuntanın devamı niteliğindedir. O, demokratik hak ve özgürlüklerin düşmanı, Kürt halkı üzerinde estirilen ırkçı-sömürgeci terörün başlıca sorumlusu ve uygulayıcısıdır. Sandıktan "hayır" oylarının fazla çıkması faşizmin suratına indirilen bir şamar olacaktır. Böyle bir sonuç ortaya çıktığı takdirde ANAP iktidarı işbaşında kalma gücünü kolay kolay kendinde bulamaz.

Tüm bu nedenlerle ilerici ve demokrat insanları, kitleleri referandum sırasında hayır oyu vermeye çağırıyoruz."

Marxizm'in kaçınıcı iflası (Başarfa 7. sayfada)

eden kuraklık ve açlık gibi önemli sorunlar da ya doğrudan emperyalist sömürü mekanizmasından kaynaklanıyor, ya da bu mekanizma sözkonusu sorunları ağırlaştırıyor. Bu durum, dünyanın dörtbir yanında emperyalizme karşı mücadeleyi canlı tutuyor, şu ya da bu ülkede devrim kıvılcıkları yaratıyor. Şu anda Kürdistan'da, Filistin'de, Güney Afrika'da, Nikaragua'da, El Salvador'da, Afganistan'da ve bir dizi başka ülkede emperyalizme, ulusal zulme, ırkçılığa, gerici müdahalelere karşı halkların ulusal kurtuluş ve sosyalizm için mücadeleleri devam ediyor; dünyamız bugün de kaynıyor. Yarın ulusal kurtuluş ve sosyalizm güçlerinin yeni mevziler kazanmaları, devrim dalgasının yeni bir yükselişi şaşırtıcı olmayacaktır. Bu ise emperyalist metropollerin çevresindeki kuşatmayı daha da güçlendirecek, emperyalist sömürü alanlarını daraltacak ve doğal olarak içeride işçi sınıfının ve diğer ilerici güçlerin mücadelesini olumlu yönde etkileyecektir.

İki Sistem Arasındaki Yarışma

Kapitalist ve sosyalist sistem arasındaki tarihi yarışma ise, gelişkin kapitalist ülkelerde işçi sınıfının eyleminin yön ve niteliğini belirlemede bir başka önemli, belki de en önemli etken olacaktır.

Sosyalist devrim, ilk önce Çarlık Rusyası'nda, Avrupa'nın geri bir ülkesinde zafere ulaştı ve Sovyet devleti o günden bu yana, yalnız bu geri ülkeyi değil, çok daha geri bir Rusya Asyası'nı da gerilikten kurtarmak, sanayileştirmek, ekonomik ve kültürel alanlarda gelişkin Batı ile arasındaki farkı kapatmak ve hatta aşmak için olağanüstü çabalar gösterdi ve ancak sosyalist bir sistemde sağlanabilecek başarılar elde etti. Sosyalist devrimin zafere ulaştığı diğer ülkeler bakımından da —bazı Doğu Avrupa ülkeleri hariç— durum farklı değil. Hatta, bunlardan bazıları —Çin, Vietnam gibi— Çarlık Rusyası'ndan da çok daha geri bir durumda idiler. İki sistemi kıyaslarken, bu durumu gözönüne almamak haksızlık olur.

Bu nedenledir ki sosyalist ülkeler, kimi konularda —Örneğin teknolojinin bazı alanları, hizmet sektörü vb— arayı henüz kapatamamışlar ve gelişkin kapitalist ülkelerdeki işçiler ve emekçiler için, sosyalizmin üstünlük ve yararlarını henüz yeterince gösterememişlerdir. Emperyalizmin yalan ve demagojiye dayalı propaganda çarkı da emekçi ve aydın kesimlerini şartlandırıyor ve gerçeğin kavranmasını engelliyor. Ama sosyalist sistem, bugünkü gelişme temposuyla gelişkin kapitalist ülkeleri bir dönem sonra geride bırakarak her konuda üstün duruma geçebilir ve bugünden görünen odur. Böyle bir durumda, en gelişkin ülkeler dahil, kapitalist ülkeler emekçilerinin etkilenmemesi, sosyalizm

hakkındaki olumsuz önyargıların değişmemesi olanaksızdır. Barış ve yumuşama şartlarında hem sosyalizm daha hızlı gelişecek, hem de diğer ülkeler emekçilerinin gerçekleri görüp kavraması için uygun bir ortam doğacaktır. Emperyalistler de hiç kuşkusuz bunu biliyorlar. Silahlanma yarışını tırmandırmalarının, soğuk savaş ve gerilim ortamını hep canlı tutmaya çalışmalarının ana nedenlerinden biri de budur.

Kapitalizm ve sosyalizm arasında ki yarışta sosyalizmin öne geçmesi, onun başarı ve üstünlüklerinin daha da somutlaşması, kapitalist ülkelerde işçi hareketi üzerinde büyük etkiler yapacaktır. Bugün, sözkonusu ülkelerdeki işçi sınıfı partilerinin gücü, hiç de işçi sınıfının gerçek gücü ile orantılı değil; öyle olsa bu partilerin kolaylıkla iktidara gelmeleri gerekirdi. Ama yarışta sosyalist sistemin öne geçmesi işçi sınıfının politik bilincinin artmasında ve onun kendi örgütüne kazanılmasında önemli olanaklar yaratacaktır. Özellikle bu durum, kapitalist ülkelerde gelişme eğilimi gösteren işsizlik ve benzeri çelişkilerle birleştiği zaman, işçi sınıfının bilinç ve eyleminde radikal dönüşümlere yol açabilir. Böyle bir işçi hareketi, iktidara gelmek ve sosyalizmi kurmak için gerekli ve uygun mücadele biçimlerini, kendi koşullarına göre bulacak, uygulayacaktır.

Görüldüğü gibi, kapitalizm insanlığı, kendisinden önce varolan ve kendisinin yarattığı birçok önemli sorundan, sömürü ve baskıdan kurtarma yeteneğinden deşildir. Bu sorunlardan bazılarının çözümü —örneğin barış ve silahsızlanma, kimi ekolojik sorunlar— daha şimdiden mümkündür ve bunun için savaşılmalıdır. Bunların çözümü, ancak uluslararası düzeyde zorlu bir mücadele ile emperyalizmin geriletilerek, bir bakıma, şer güçleri yenilgiye uğratılarak sağlanabilir. Ancak, sömürü ve baskının insanlık yaşamından sökülüp atılması yani kapitalizmin temel çelişkisinin çözümü, bizzat kapitalizmin ortadan kaldırılmasına, yani sosyalizme geçmeye bağlıdır.

İnsan toplumunun tarihinde, insanın insana kulluğunun, sömürü ve zulmün en son ve en acımasız biçimi olan kapitalizm sürgit varolamaz. İnsanlığın ileriye doğru yürüyüşü boyunca onun tümünden silinip ortadan kalkması kaçınılmazdır. Dünyamızın bir bölümünde bile olsa, toplumun ezici çoğunluğunu oluşturan emekçilerin bugünkü yanlısının süreceğini, kapitalizme hep evet deneceğini sanmak, insan bilincine güvensizlik ve eşyanın doğasına aykırı olur.

SSCB'nin Bölgesel...

(Baştarafı 5. sayfada)

tan da kaçınmak gerekir. Bazı uyuşmazlık durumları arasında gerçekten de nesnel bir bağlantı vardır ve bu hesaba katılmalıdır. Örneğin Lübnan sorunu, Filistin sorununa, bir bütün olarak Arap-İsrail çatışmasının son bulması çerçevesinde adil bir çözüm getirilmeden, zor çözümler. Diğer yandan, tümüyle bağımsız olan, birbiriyle ilişkisi bulunmayan uyuşmazlıkları, "çeşitli sorunlara aynı anda çözüm bulma" sloganı altında, yapay olarak birbirine bağlama girişimleri, onların çözümünü daha da güçleştirir; böyle bir yaklaşımla, herbir sorunun içsel nedenleri ve özellikleri görmezden gelinmiş olur.

Burada, büyük güçlerin, nükleer silahların bir mantar gibi yayılması önleme sorumlulukları özellikle hatırdadır. Sorun şudur ki, bölgesel uyuşmazlıklara taraf olan birkısım ülkeler "atom kulübü"nin üyesi olmak üzeredirler (çeşitli Batılı kaynaklara göre, bazıları daha şimdiden kulübe üye olmuşlardır). Tehlikenin büyüklüğü son derece açıktır: Eğer herhangi bir bölgesel çatışmada nükleer silahların kullanılmasına da sıra gelirse, şüphe yok ki bu, dünya barışını da doğrudan tehdit eden, yeni ve temel bir durum değişikliği yaratacaktır. Böylesi bir tehlike ile yüzyüzyken, büyük güçlerin, nükleer silahların yaygınlaşmasına karşı olduklarına veya "bölgesel müşteriler"inin bu tür kitlesel yıkım silahlarını elde etme çabalarını desteklemediklerine dair basitçe teminat vermeleri, açıktır ki, artık yeterli değildir. Gerekli olan, uluslararası anlaşmalar temelinde somut önleyici tedbirlerin alınmasıdır. Bugünkü koşullarda Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, nükleer silahların yayılmasına karşı denetimini arttırmalıdır. Bu sorun genelde büyük dikkat istiyor: Bu konuya ciddi bir ilgi gösterenler yalnızca Sovyet uzmanları değil; değişik ülkelerden pekçok uzman da bölgesel çatışmaların nükleer silahların kullanılması noktasına varabileceği konusunda hemfikirlerdir.

Bu sorun, silah satışları genel sorunu ile sıkı bağlantılıdır. Çözüm için düşünülen tüm adımları bir sistem içinde gözeterek, "çatışma bölgeleri"ne silah satışları dengeli biçimde kısımlıdır. Bunun için karşılıklı politik anlayışa son derece gerek vardır.

Açıktır ki, önerdiğimiz "davranış kuralları" sorunların tüm alanını kapsamıyor. Üzerinde durduğumuz temel nokta şudur: Dış güçlerin,

özellikle de büyük güçlerin karışması - onların birleşik ya da paralel eylemlerince de desteklenince- bölgesel uyuşmazlıkların adil ve kalıcı çözümlere kavuşturulması için gerekli bir koşuldur. Sovyetler Birliği böylesi bir işbirliğine hazırdır.

*Yevgeni PRIMAKOV, akademisyen, Dünya Ekonomisi Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Direktörü, SBKP Merkez Komitesi aday üyesi ve SSCB Yüksek Sovyeti üyesi.

Bu makale **International Affairs** adlı aylık Sovyet dergisinin Haziran 1988 tarihli İngilizce baskısından alındı.

TKSP Merkez Komitesi...

(Baştarafı 1. sayfada)

hakkıdır.

Partimiz, uluslararası düzeyde tüm gerçek barış yanlılarını, insan haklarına değer veren kişi ve kuruluşları Kürt halkına karşı sürdürülen soykırıma, kimyasal silah kullanımına karşı durmaya, varlığımızı ve yaşamımızı sürdürmek, özgür olmak için verdiğimiz mücadeleye destek olmaya çağırıyor.

Partili yoldaşlar!

Kürdistanlı tüm yurtseverler!

İki cepheye birden savaş, bugün her zamankinden daha önem taşıyor. Bunlardan biri Kürdistan'daki sıcağın savaşa cephesidir. Düşmanın azgın saldırılarını püskürtmek için en sıkı dayanışmaya, birliğe gerek var. Kabarik ordusu, araç, silah ve maddi gücü bakımından ne kadar üstün durumda olursa olsun, haksız bir savaş yürüten düşmanı yenilgiye uğratmak mümkündür ve Kürdistan yurtsever güçleri bunu birçok kez kanıtlamışlardır.

Diğer cephe ise, uluslararası kamuoyunu kazanmak ve harekete geçirmek için verilmesi gereken savaşla ilgili olandır. Bu da ötekisi kadar önemlidir. Bu alanda, özellikle yurt dışındaki Kürdistanlılara büyük görevler düşüyor.

Düşmanın mazlum halkımıza karşı yürüttüğü soykırımı, hunharca savaş, her fırsattan yararlanarak dünya kamuoyuna anlatalım. Protesto eylemleri düzenliyleyim ve düzenlenen eylemlere aktif biçimde katılalım. Etkin kuruluşları, çevreleri, insanlık suçu işleyen bu zorba güçlere karşı tavır almaya ve halkımıza destek olmaya çağıralım.

Kürdistanlı her örgüt ve kuruluş, Kürt sorununu derhal gündemine alması ve bugüne kadar bu konuda takındığı suskunluğa son vermesi için Birleşmiş Milletler Örgütüne çağrıda bulunmalıdır.

Kürdistanlı her örgüt ve kuruluş, barış masasında Kürt halkının kendi temsilcilerinin de bulunması, Kürt sorununun görüşülmesi ve halkımızın haklı istemlerinin karşılanması için ilgili güçlere çağrıda bulunmalıdır.

Bütün bunlar için Kürdistanlı örgüt ve kuruluşlar güçlerini birleştirmelidir.

Partimiz, Türkiyeli tüm demokratik çevreleri, kişi ve kuruluşları, bir varlık-yokluk kavgası veren Irak Kürdistanı halkımıza destek vermeye çağırır.

Türkiye Kürdistanı'na sığınan mülteciler yeniden sınır dışı edilmemeli, cellatlara geri verilmemelidir. Bunlara Kızılay, Kızıl Haç ve diğer yardım kuruluşları yardımcı olmalı, ihtiyaçları karşılanmalı, bir de Türk devletinin terörüne hedef olmaları önlenmelidir.

Ağustos 1988

25 Eylül'de hayır ...

(Baştarafı 2. sayfada)

başına bela ettiği bu şarlatandan kurtulmak), dört yıl daha beklemeye gerek kalmadan gerçekleştirilebilir.

Bu referandum nedeniyle sol, ilericiler, yurtsever güçlere önemli görevler düşüyor. Özal'ın oyun ve hesaplarını kitlelere anlatmalı. 1982 Anayasası'nın nasıl temel hak ve özgürlüklerin önünde büyük bir engel olduğu anlatılmalı. Eğer değişecekse, bu anayasa tümünden değişmeli, yeni demokratik bir anayasa yapılmalı. Temel hak ve özgürlüklerin yayın tarlalarından, tel örgülerden kurtarılıp gerçekten güvenceye alınmalı.

Özal, geçen yıl, zam dalgasını seçimlerin hemen ertesinde başlattı. Kuşku olmasın bu kez de öyle yapacaktır. Yerel seçimleri dört ay öne almasının bir nedeni de budur. Bu nedenle, 25 Eylül'de hayır demek, aynı zamanda zamlara, hayat pahalılığına, artan işsizliğe hayır demektir.

Şimdi ekmek ve demokrasi isteyen yığınlarla Özal ve Partisi, onun arkasındaki tekeller çevreler karşı karşıyadır. Özal'ın kamuoyundaki prestiji son yıl içinde çok sarsılmıştır. Başparmak sıyrığıyla sağlanan "gazi"lik ve kısa süre önceki hac reklamı da onu kurtaramadı. Sandıktan red oyu çıkması, hem de farklı biçimde çıkması ihtimali yüksektir. Bu kez, Bay Özal ve partisi kendi kazdıkları kuyuya düşecek görünüyorlar. Bu da, devrimci ve demokratik harekete yeni bir ivme kazandıracaktır.

Burkay Yoldaş'ın Mektubu

“KÜRT HALKININ HAKLI İSTEMLERİ GERÇEKLEŞMEDEN BÖLGEYE BARIŞ GELEMEZ”

Kemal Burkay Yoldaş, Kürdistan'daki son gelişmelere ilişkin olarak BM Örgütü'ne, Gorbaçov ve Reagan dahil, devlet ve hükümet başkanlarına, uluslararası kuruluşlara ve siyasi partilere bir mektup yazdı.

Bilgi için basına da verilen bu mektubu aşağıda yayınlıyoruz.

Birleşmiş Milletler Örgütüne,
Devlet ve hükümet başkanlarına,
Uluslararası kuruluşlara, siyasi partilere

Değerli bayanlar, baylar,

BM Örgütünün ve diğer sorumlu çevrelerin çabaları sonucu, Irak-İran arasında sekiz yıldır süregelen yıkıcı savaşta ateşkes sağlandı. Bu olumlu ve sevindirici bir adımdır.

Ne var ki, Irak-İran arasında susan silahlar Kürdistan'ı yakıp yıkmaya Kürt halkını kitle halinde kıymaya devam ediyor. Kürdistan'da ateşkes yok!

Bildiğiniz gibi, bu savaşta en büyük yıkımı ve zararını, her iki devletin sınırının ikiye böldüğü Kürdistan gördü. Özgür yaşamak isteyen Kürt halkına karşı yıllar öncesinden yürütülen sindirme ve yoketme savaşının yanısıra, bu savaş nedeniyle de Kürdistan büyük ölçekte altüst oldu. Bağdat yönetimi binlerce köyü ve pek çok kasabayı yakıp yıktı, Kürt halkını kitlesel sürgüne ve kıyımlara tabi tuttu. O, BM örgütünün de birçok kez saptadığı gibi, ulusal hakları için mücadele eden yurtsever güçlere ve bizzat sivil, savunmasız halka karşı kimyasal silahlar kullandı. Geçtiğimiz Mart ayında Halepçe kasabasına karşı kullanılan zehirli gaz saldırısı sırasında 5000 kişi ölmüş, 7000 kişi de ağır biçimde yaralanmıştı.

Bu olay karşısında bile dünya kamuoyunun gösterdiği tepki ne yazık ki, olayın ciddiyeti ve suçun büyüklüğü yanında çok düşük oldu. Bağdat rejimi bundan cesaret alarak halkımıza karşı cinayetlerini sürdürüyor. Nitekim, ateşkesin gündeme girmesi ve Irak-İran arasında silahların susmasından sonra, Irak'ın 40.000 kişilik bir ordusu Kürdistan'a karşı çok daha amansızca saldırılara girişti. Uçak, tank, top gibi her türlü modern silahın yanısıra, halkımıza karşı hardal gazı ve öteki kimyasal silahlar kullanılıyor.

Zorba ve kanlı Irak rejimi, en doğal insan haklarını isteyen, özgür yaşamak isteyen Kürt halkına soykırım uyguluyor ve dünya kamuoyu, hiçbir şey olmamış gibi olan biteni suskunlukla seyrediyor.

Başta Birleşmiş Milletler Örgütü olmak üzere, bölgeyle ilgisi ve olayların gidişi üzerinde etkinliği fazla olan büyük güçler ve derece derece, BM örgütü üyesi tüm ülkeler ve onların yöneticileri, halkımıza karşı işlenen —aynı zamanda tüm insanlığa karşı cürüm sayılan— bu eylemlerle ilgili olarak sorumluluk taşıyorlar.

Bu eylemleri önlemek için ciddi adımlar atılmalı, suçlu Irak rejimine karşı etkin müeyyideler, daha fazla gecikmeksizin, biran önce uygulanmalıdır.

Sayın bayanlar, baylar,

Yalnız körfez bölgesinde değil, genel olarak Ortadoğu'da, Filistin sorunu gibi, Kürdistan sorununa da adil bir çözüm getirilmeden barış sağlanamaz.

25 Milyona ulaşan nüfusu, binlerce yıla varan tarihi, kültürü ile Kürt ulusu zor ve baskı ile yok edilemez, ortadan kaldırılamaz. Halkımız ikiyüz yıla yakın süredir ki özgürlüğü için direniyor, savaşıyor. BM örgütünün, diğer uluslararası kuruluşların, devletlerin ve onların sorumlu yöneticilerinin, Kürt halkının durumu ile ilgili olarak daha uzun süre susmaya hakları yoktur. Kürt halkı da, BM Örgütünün, Helsinki Sözleşmesi'nin ve diğer uluslararası anlaşmaların hükümlerine uygun olarak kendi kaderini serbestçe belirlemek, kendi ülkesinde özgürce, barış içinde yaşamak istiyor. Bu, her halk gibi bizim de hakkımızdır.

Körfez savaşı ile ilgili olarak ateşkesin ardından başlayacak olan barış görüşmelerinde Kürt halkının meşru temsilcileri de yerlerini almalıdır. Kürtlerin kendi temsilcilerinin katılmadığı, Kürt sorununa da gerçekçi, adil bir çözüm getirmeyen, Kürt halkının haklı istemlerine cevap vermeyen bir barış anlaşması asla bölgeye barışı getiremez. Kürdistan sorunu bir yara gibi işlemeye devam ettikçe, bölgede barış ve istikrar ortamı bir düş olur. Bu yara, bölgenin yanısıra, giderek tüm dünyanın da başını ağrıtırırsa, acı verirse şaşmamak gerekir.

Sayın bayanlar, baylar,

Sizden, BM örgütünün, Helsinki Sözleşmesi'nin ve tüm öteki taraf olduğunuz uluslararası sözleşmelerin ilkelerine uygun olarak Kürt halkının kendi kaderini özgürce belirleme hakkından yana da tavır almanızı; bu konuda suskunluğun kırılmasına katkıda bulunmanızı;

Bu sorunu ilgili kuruluşlarda gündeme getirmenizi;

Barış görüşmelerinde Kürt halkının da temsili ve Kürt sorununun çözümü için çaba göstermenizi bekliyoruz.

Saygılarımla...

17 Ağustos 1988

Kemal Burkay
Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi
Genel Sekreteri